

Christel, Patricia & Margreet

Als kunstenaar Christel de Buyser tijdens een schildercursus Margreet Bol ontmoet, inspireert haar dat tot het ontwikkelen van een workshop voor mensen met een visuele beperking. Later betrekken ze Patricia Geven erbij, vrijwilliger van Bartiméus Rotterdam. Die samenwerking ontwikkelt zich tot een vriendschap.

Dikke-Billen-schilderen. Met dat thema daagt Christel (50) ruim twee jaar geleden zo'n tien mensen uit om deel te nemen aan een nieuwe cursus. Eén deelnemer is de 46-jarige Margreet. Jarenlang werkte ze als verpleegkundige op een afdeling Traumachirurgie. 'Tot een steeds dichtere mist mijn zicht wegnam.' Ze blijkt de ziekte van Leber te hebben. De situatie verslechtert, uiteindelijk verliest ze haar baan.

Daar zit ze tussen alle andere deelnemers en hun creatieve denkbeelden over een stevig zitvlak. 'Margreet viel snel op', blikt Christel terug. 'Ze zat voorovergebogen richting schildersezal. Ze legde me uit dat haar zicht tussen de 2 en 5 procent varieert. Later heb ik een speciale bril opgezet zodat ik haar situatie kon ervaren. Ik heb gehuild.'

Ik heb een speciale bril opgezet zodat ik haar situatie kon ervaren

Christel is niet de vrouw om dan niets te doen. Dat toonde ze na 2013 al eens aan, toen ze zelf revalideerde na borstkanker. 'Gelukkig overleefde ik de kanker. Wel moest ik verder met een beschadigde long en chronische vermoeidheid

en werd als directiesecretaresse afgekeurd. Zou ik daarna stil moeten gaan zitten? Zo actief als ik altijd ben? Al snel pakte ik hobby's als schilderen weer op, nu intensiever.'

3D op het doek

De ontmoeting met Margreet laat haar niet los. 'Ik ben verslaafd aan kunst. En ik denk altijd in oplossingen. Ik verdiepte me in de 3D-creaties van de Nederlandse kunstenaar Stan Hill. Door hem leerde ik te werken met Acrylic One, een tweecomponenten-materiaal waarmee je constructies kunt aanbrengen op het doek.'

Het blijkt een schot in de roos, haar werkwijze slaat ook aan bij Margreet. Ze besluiten het voor te leggen bij Bartiméus Rotterdam, waar enthousiast wordt gereageerd. Met vrijwilliger Patricia (46) als assistent mag Christel workshops gaan verzorgen voor mensen met een visuele beperking. Op vakantieperiodes na proberen ze zo vaak mogelijk een cursus van in totaal vier dagdelen te organiseren. Dankzij de sponsors Royal Talens en Acrylic One lukt het de kosten zo laag mogelijk te houden. Daar stopt het niet. Christel denkt na over meerdere oplossingen. Hoe weet iemand die blind is bijvoorbeeld in welk bakje zich de juiste (meng)kleur bevindt? Of als je een groen bos schildert, hoe vind en creëer je de gewenste

Het schilderen heeft een mooie vriendschap opgeleverd

complementaire kleuren? Christel denkt erover na en ontwerpt een speciaal schilderpalet, waarop dankzij braille de juiste kleur kan worden gevonden en daarna gemengd. Bovendien maakt ze een kleurenwiel (zie kader) met hierop de primaire kleuren rood, geel en blauw en daar tegenover de complementaire kleuren paars, oranje en groen. Vormpjes voegt ze er ook aan toe. Zo vertaalt ze kleur in een gevoel.

Persoonlijk assistent

De workshops slaan aan en Christel ontvangt regelmatig nieuwe cursisten. Margreet schoof al twee keer aan, Patricia is – een uitzondering daargelaten – telkens aanwezig als persoonlijk

assistent. ‘Deelnemers krijgen alle vrijheid om hun werk naar eigen inzicht te creëren’, zegt Patricia. ‘Het is niet belangrijk of je technisch goed bent. Het gaat er vooral om dat je de materialen voelt en dit toepast. Handenarbeid kan zo helpen in je revalidatie of re-integratie.’

De allereerste keer stapte ze in als deelnemer, om de cursus ook zelf te ervaren. ‘Ik werkte jarenlang als administratief medewerker in de scheepvaartwereld. Wat ik vooral niet wilde, was dat mijn aandoening me daarbij afremde. Ik heb een aangeboren vorm van staar, samen met nystagmus: mijn ogen zie je continu heen en weer wiebelen. Mijn hersenen proberen een focuspunt te pakken, maar het lukt niet daarop scherp te stellen.

Het is niet alleen een vermoeiende aandoening. Hierdoor ben ik ook wie ik nu ben: ik probeer altijd erg netjes te werken, streef naar perfectie. Het gevolg laat zich raden: in 2011 was ik opgebrand.'

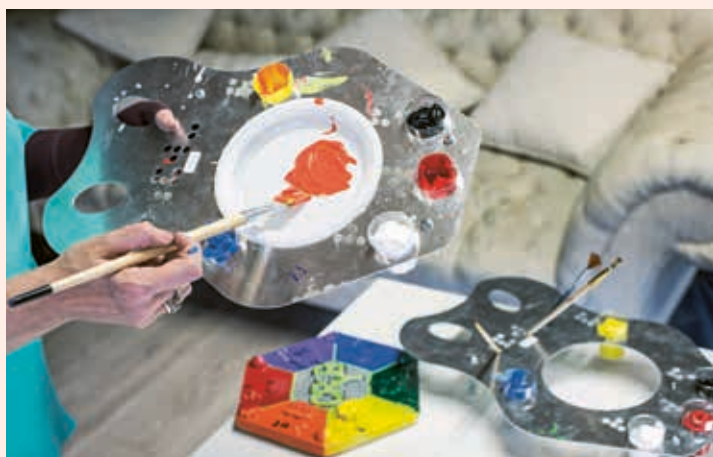
Uit de comfortzone

Het schilderen bij Christel haalt Patricia uit haar comfortzone. Ze schildert er niet binnen de lijntjes of op een vlak papier, maar juist out of the box. 'Uiteindelijk schilderde ik een strand op Ameland. Het schilderij hangt nu op Ameland in de B&B bij een vriendin. Was het maken ervan soms echt een strijd, Christel leerde me dat ik creatief kan zijn. Dat je bij kunst niet kunt falen.' Margreet heeft een soortgelijke ervaring. Ook zij kent bewijsdrang. 'Schilderen terwijl je nauwelijks iets ziet, dat kan jij toch niet', hoorde ze in haar omgeving. 'Ik ben boos geweest, zit nog in een ontwikkelingsproces en ben nu wel redelijk stabiel. Mijn contact met Christel en Patricia draagt hier zeker aan bij.'

Die woorden klinken Christel als muziek in de oren. 'Het gevoel staat voorop als mensen hier binnenwandelen. Ik zie ze stapsgewijs de lat iets hoger leggen, wat ze maken en hoe ze dat ook doen. Het is een proces, het gaat om de beleving.' De bezieling die ze in het schilderen stopt, leverde haar twee mooie vriendschappen op. 'Door mijn ziekte heb ik pas leren ontdekken wat vriendschap inhoudt. Voor die tijd had ik tientallen vriendinnen. Tijdens en erna ontdekte ik de echtheid hiervan. Ik vond die bij Margreet en Patricia. We gingen samen door rouwprocessen heen. We begrijpen elkaar. En al zien we elkaar niet dagelijks, we bellen en appen veel met elkaar. Deze vriendschap is bijzonder.'

Tekst: Arnoud Kluiters

Fotografie: Mechteld Jansen

3D-schilderen

Het ontwikkelde kleurenwiel telt zes 'taartpunten'. Behalve de primaire kleuren rood, geel en blauw vind je hierop de complementaire kleuren oranje, groen en paars. Ter illustratie: meng rood met blauw, dat

vormt samen paars. De primaire kleur geel is hier niet gebruikt en ligt er als complementaire kleur recht tegenover. In cijfers voor ziende schilders: 3 versus 3A. Verder heeft Christel de eerste letter van de afzonderlijke kleuren steeds in braille gezet. Ondersteunend symboliseert ook een vormpje een kleur: een hartje bijvoorbeeld betekent rood, een klavertje vier is groen.

De braillehulp is ook terug te vinden op het schilderpalet, met aan de onderzijde twee gaten: dan wel voor een linkshandige, dan wel voor een rechtshandige. De pootjes eronder zorgen ervoor dat het voorwerp op tafel kan rusten.

Voor meer informatie en een impressie van de cursus: <https://zinnenprikkelend.jimdo.com>.

Inschrijven via Bartiméus kan bij Bonnie de Heij (bdheij@bartimeus.nl).